

Nr 13.

Ankom till riksdagens kansli den 9 april 1920 kl. 6 e. m.

*Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 13,
med anledning av första kammarens beslut rörande en
inom nämnda kammare väckt motion angående skrivelse
till Konungen med begäran om utredning rörande åtgär-
der till avhjälpande av läkarebristen i de norrländska
länen.*

I en inom första kammaren väckt motion, nr 130, har herr *Bergqvist* m. fl. hemställt, »att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t begära skyndsamt utredning rörande de åtgärder, som böra vidtagas för avhjälpande av den inom de norrländska länen rådande läkarebristen».

Motionen.

Med avseende på motiveringen tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Nämnda motion blev av första kammaren hänvisad till dess andra tillfälliga utskott, vilket i anledning av densamma avgivit följande utlåtande:

*Utlåtande av
första kam-
marens ut-
skott.*

»Utskottet får till en början framhålla, att vederbörande under en följd av år haft sin uppmärksamhet riktad på angelägenheten av att åtgärder vidtagas för avhjälpande av den betänkliga brist på läkarekrafter, som råder inom de norrländska länen. Åtskilliga åtgärder i dylikt syfte hava även vidtagits från statsmakternas sida. Dessa åtgärder hava mestadels gått ut på att genom ekonomiska förmåner söka förmå läkare att söka sig till de trakter, varom här är fråga. Genom kungl. brev den 29 juni 1917 *Bihang till riksdagens protokoll 1920. 13 saml. 2 avd. 10 häft. (Nr 13—14.)* 1

medgavs sålunda beträffande provinsialläkarna i Sorsele distrikt av Västerbottens län samt Arjeplogs, Pajala och Vittangi distrikt av Norrbottens län att — sedan nämnda distrikt blivit med nya innehavare besatta — rätt till ett första ålderstillägg skulle inträda efter tre år i stället för eljest fem. Därjämte förordnades, att till provisorisk avlöningsförbättring under åren 1917 och 1918 skulle provinsialläkarna i nio distrikt, nämligen Los, Hotings, Föllinge, Gäddede, Stensele, Arvidsjaur, Pajala, Vittangi och Övertorneå distrikt, — dock först sedan vederbörande tjänster blivit med nya innehavare besatta — såsom ortstillägg utgå till var och en femhundra kronor årligen samt till provinsialläkarna i Sorsele och Arjeplogs distrikt under samma förutsättning till vardera ettusen kronor årligen. Blivande innehavare av provinsialläkarebefattningarna i nio av nyssnämnda elva distrikt skulle vidare äga komma i åtnjutande av flyttningstillägg å högst 600 och 800 kronor. Samtidigt höjdes i enlighet med riksdagens i ämnet fattade beslut statsbidraget till avlöning av extra provinsialläkare från högst 1,500 kronor till högst 2,500 kronor beträffande avlägset belägna särskilt svårbesättliga distrikt.

Särskilda ortstillägg och avlöningstillägg hava sedermera beviljats av 1918 och 1919 års lagtima riksdagar. Enligt beslut av sistnämnda riksdag utgår sålunda dylika tillägg från och med år 1920 till provinsialläkarna i nedanstående distrikt med belopp, som framgår av följande sammanställning:

<i>Distrikt.</i>	<i>Ortstillägg. Kronor.</i>	<i>Särskilt avlönings- tillägg. Kronor.</i>
<i>Värmlands län:</i>		
Långav (förut Likenäs)	—	500
Skönnerud (nu Järnskog)	—	1,000
<i>Gävleborgs län:</i>		
Los	—	2,000
Njutånger (nu Enånger).....	—	500
<i>Västernorrlands län:</i>		
Ramsele	500	1,000
Hoting	500	1,000

<i>Distrikt.</i>	<i>Ortstillägg. Kronor.</i>	<i>Särskilt avlönings- tillägg. Kronor.</i>
<i>Jämtlands län:</i>		
Gäddede	500	2,000
Föllinge	500	1,500
Hammerdal	—	1,000
Hede	500	500
Strömsund	—	500
<i>Västerbottens län:</i>		
Sorsele	500	2,000
Norsjö	—	500
Stensele	500	1,500
Lycksele	500	—
Vilhelmina	500	—
Åsele	—	500
Bjurholm	—	1,000
Jörn	—	500
Dorotea	—	1,000
Tärna	—	2,500
Malåträsk (förut Malå)	—	2,000
<i>Norrbottens län:</i>		
Vittangi	1,000	1,000
Pajala	1,000	1,000
Övertorneå	—	1,500
Haparanda	—	500
Överkalix	500	500
Råneå	—	1,000
Jockmock	500	500
Boden	—	500
Arjeplog	500	2,000
Arvidsjaur	—	1,500

Ytterligare förmåner i form av flyttningsbidrag och tidigare inträdande rätt till första ålderstillägg hava även i vissa fall medgivits.

I detta sammanhang torde även böra nämnas, att från och med den 1 januari 1919 inrättats 10 nya provinsialläkaredistrikt, nämligen 1 i Norrbottens län, 5 i Västerbottens län, 3 i Värmlands län samt 1 i Västmanlands län.

Förutom ovan nämnda åtgärder av rent ekonomisk natur hava även vidtagits åtgärder, som mera direkt ingripit för att bereda läkarvård åt befolkningen i distrikt, varest läkarebefattningarna icke kunnat besättas, såsom exempelvis försök med ambulerande läkare.

Av vad ovan anförts framgår, att statsmakterna i ej ringa omfattning sökt ingripa i syfte att avhjälpa läkarebristen i de norrländska länen. Att de åtgärder som sålunda vidtagits, dock icke äro tillfyllest, synes utskottet tydligt framgå därav, att ett stort antal provinsialläkaretjänster i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län fortfarande stå vakanta, utan att några sökande till nämnda tjänster anmäla sig. I detta sammanhang torde böra framhållas, att medicinalstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 21 februari 1919 angående ordnande av läkarförhållandena å landsbygden bland annat anført, att, när framdeles de ytterligare beviljade 23 nya distrikten komma att inrättas, läkarförhållandena antagligen bliva än mera ömtåliga. Styrelsen anför vidare: »Genom transporten av provinsialläkare från norra Sverige kunna då än flera distrikt i övre Norrland väntas bliva utan läkare. Läkarförhållandena i övre Norrland måste således ordnas och detta omedelbart, om ej hela läkareorganisationen skall falla samman.»

Då alltså de åtgärder på ifrågavarande område, som hittills vidtagits, icke visat sig kunna medföra åsyftat resultat, finner utskottet det vara av behovet påkallat, att från statsmakternas sida ytterligare ansträngningar göras för att avhjälpa de rådande missförhållandena. I likhet med motionärerna anser utskottet, att man därvid i främsta rummet bör inrikta sig på att göra läkarbefattningarna i Norrland så fördelaktiga med hänsyn till avlöningsförmåner, att de svårigheter, som äro förenade med tjänstgöring i här ifrågavarande delar av landet, därigenom åtminstone väsentligen uppvägas.

Men utskottet anser därjämte, att även övriga av motionärerna ifrågasatta åtgärder äro värda att tagas under överbägande, och vill utskottet därvid särskilt framhålla, att intill dess läkarbristen blivit fylld och, inom vissa områden möjligen även sedermera, anställandet av ambulerande läkare utan tvivel skall visa sig vara mycket lämpligt. Av medicinalstyrelsens ovan omförmälda skrivelse den 12 februari 1919 framgår också,

att en sådan anordning, vilken under förra hälften av år 1918 tillämpats inom vissa delar av Norrbottens län, givit tillfredsställande resultat och varit av stort värde för befolkningen i de av läkaren besökta trakterna.

Därest, i överensstämmelse med vad utskottet ämnar föreslå, utredning i frågan kommer till stånd, synes densamma lämpligen böra uppdragas åt 1916 års provinsialläkardistriktkommitté.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa, att första kammaren måtte för sin del besluta, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t begära skyndsamt utredning rörande de åtgärder, som böra vidtagas för avhjälpande av den inom de norrländska länen rådande läkarebristen.»

Denna utskottets hemställan blev av första kammaren bifallen, var-
efter ärendet jämlikt § 63 riksdagsordningen delgivits andra kammaren,
som remitterat detsamma till sitt andra tillfälliga utskott.

*Första kam-
marens beslut.*

Med åberopande av ovan anförda av första kammarens utskott avgivna
utlåtande, till vilket utskottet för sin del i det hela kan ansluta sig, får
utskottet hemställa,

Utskottet.

att andra kammaren, med biträdande av det av
första kammaren fattade beslutet, för sin del måtte
besluta, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t
begära skyndsamt utredning rörande de åtgärder, som
böra vidtagas för avhjälpande av den inom de norr-
ländska länen rådande läkarebristen.

Stockholm den 9 april 1920.

På utskottets vägnar:

E. MOBERGER.

Närvarande vid förevarande ärendes slutbehandling: herrar Moberger, Sjögren, Isaksson, Larsson i Kroken, Hedvall, Svedberg, Hellberg, Schill, Andersson i Höör och Johanson i Hallagården.